

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) / Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
İLA265	HADİS METİNLERİ I	Z	2025-2026	GÜZ	HADİS
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	3

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Dersin amacı İslam dininin kaynaklarından olan hadislerle ilgili eserlerin tanınması, kitabiyat bilgilerine aşına olunması, bu eserlerin yeniden yorumlanması noktalarında bir alt yapı oluşturmaktır.

Dersin İçeriği

Bu derste klasik dönemlere ait orijinal hadis eserlerinin hangi tasnif stilleriyle hayat yazıldığı ve özellikleri incelenmektedir. Bu eserlerin el yazması, baskı durumu, edisyon kritiği, üzerine yapılan farklı çalışmalar tanıtılmaktadır. Bu dersin sonucunda öğrenciler, klasik hadis eserlerinin içeriğine ve günümüze ulaşma durumuna aşinalık kazanmakta, hadis kitaplarının telif serüveni hakkında bilgi edinmektedir.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Derste temel olarak İsmail Lütfi Çakan'ın *Hadis Edebiyatı (Çeşitleri – Özellikleri - Faydalanma Usulleri)* kitabı kullanılmaktadır.

Bununla birlikte konulara yardımcı olacak şu çalışmalardan da istifade edilmektedir:

- 1) Ali Yardım, *Hadis II*
- 2) Abdülaziz b. Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *Büstânu'l-Muhaddisîn*, çev. Ali Osman Koçkuzu
- 3) Muhammed Zübeyr Sıddîkî, *Hadis Edebiyatı Tarihi*, çev. Yusuf Ziya Kavakçı
- 4) Muhammed Mustafa el-A'zamî, *İlk Devir Hadis Edebiyatı*, çev. Hulusi Yavuz
- 5) Muhammed Mustafa el-A'zamî, *Hadis Metodolojisi ve Edebiyatı*, çev. Recep Çetintaş
- 6) Ömer Özpınar, *Hadis Edebiyatının Oluşumu*
- 7) Sadık Kemal Sandıkçı, *İlk Üç Asırda İslâm Coğrafyasında Hadis*
- 8) Mücteba Uğur, *Hadis İlimleri Edebiyatı*
- 9) Yavuz Ünal, *Cumhuriyet Türkiye'si Hadis Çalışmaları*
- 10) Ekrem Yücel, "Osmanlı Dönemi Hadis Çalışmaları" ve "Günümüz Hadis Çalışmaları" başlıklı kitap bölümleri.
- 11) Abdülhayy el-Leknevî'nin *el-Ecvibetü'l-Fâdile li'l-Es'ileti'l-Aşerati'l-Kâmile* adlı eserinin ikinci sorusu ve cevabı. Türkçeye *Hadis İlminin Temel Konuları* adıyla çevrilen (çev. Harun Reşit Demirel) baskıda yer alan "Dört Sünen ve Diğer Hadis Kitaplarının Durumu Hakkında" başlıklı soru ve cevabı.
- 12) Muhammed Yusuf eş-Şattî - Abdullah Muhammed Hasan, *Kütübü's-Sünne ve Ricâluhâ*
- 13) Seyyid Abdülmâcid el-Gavri, *Mesâdiru'l-Hadis ve Merâci'uhû 1-2*
- 14) Ayrıca öğrencilerin bir hadis bilgini profiline aşinalık kazanması adına İsmail Lütfi Çakan'ın *Hayat Mektebinden Notlar* adlı hatıratı yardımcı kaynak olarak önerilmektedir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Hadis kitaplarının tanıtımı esnasında ilgili kitabın öğrencilere bizzat gösterilmekte, içerisinden pasajlar okunmakta kimi zaman da sınıfta ekrana yansıtma yöntemiyle bu eserlerin özellikleri anlatılmaktadır. Böylece teorik bilgilerin görsel hafızayla desteklenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca tartışma yöntemi de zaman zaman kullanılmaktadır.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Ders konularıyla bağlantılı ek okumalar yapılması, kütüphaneler veya online platformlar aracılığıyla ilgili eserlerin tetkik edilmesi, kitabiyat notları tutulması önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Ders Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Fatih Muhammet Yüksel

Dersin Verilişi

Dersler yüz yüze eğitim formatında işlenmektedir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Hadis Literatürü Hakkında Genel ve Özel Nitelikli Çalışmalarla Modern Çalışmaların Tanıtımı
2. Hafta	Hadis Kitaplarının Tarihçesi: Hıfz, kitabet, tedvin, tasnif, şerh dönemleri hakkında genel bilgi
3. Hafta	Hadislerin Tasnifinde ale'l-ebvab/konulu, ale'r-ricâl/şahıs merkezli, ale'l-ahruf/alfabetik veya karma yöntemler kullanımı
4. Hafta	Ale'r-ricâl türüyle kaleme alınan müsned ve mu'cem başlıklı eserlerin tanıtımı
5. Hafta	Ale'l-ebvab türünde kaleme alınan muvatta, musannef ve cami' türündeki eserlerin tanıtım ve tahlili
6. Hafta	Ale'l-ebvab türdeki sünenlerin tanıtımı: Ebû Dâvûd, Nesâî, İbn Mâce, Dârimî
7. Hafta	Ale'l-ebvab türün sünen bölümü bağlamında Dârekutnî ve Beyhakî'nin sünen nitelikli eserlerinin muhtevası
Ara Sınav	
8. Hafta	Tasnif devrinden sonraki hadis edebiyatına geçiş ve bu bağlamda Hâkim'in <i>Müstedrek</i> 'i, İbnü'l-Esîr'in <i>Câmiu'l-Usûl</i> 'ü,, Heysemî'nin <i>Mecme'u'z-Zevâid</i> 'i ve benzer eserlerin tanıtımı
9. Hafta	Münzirî'nin <i>et-Tergîb ve't-Terhîb</i> 'i, Nevevî'nin <i>Riyâzü's-Sâlihîn</i> 'i gibi belli konulara ayrılan eserler ile Kırk Hadis Edebiyatıyla tanışma
10. Hafta	Alfabetik hadis çalışmalarında Suyutî'nin <i>el-Câmi'u's-Sagîr</i> 'i, Gümüşhanevî'nin <i>Râmûzü'l-Ehâdis</i> 'i; halk arasında hadis diye dolaşan sözleri inceleyen çalışmalardan Sehâvî'nin <i>Mekâsîdü'l-Hasene</i> 'si ve Aclûnî'nin <i>Keşfü'l-Hafâ</i> 'sı; bununla bağlantılı olarak hadis diye uydurulan sözleri inceleyen İbn Arrâk'ın <i>Tenzihü's-Şerîa</i> 'sı ve Aliyyü'l-Kârî'nin <i>Mevzûât</i> 'ı gibi bazı eserlerin tanıtımı
11. Hafta	Hadislerin anlaşılması ve yorumlanmasına duyulan ihtiyaç, şerh geleneğini tanımak
12. Hafta	Meşhur şerh çalışmalarının tanıtımı ve tahlili
13. Hafta	Hadis metodolojisini ortaya koyan eserlerin tanıtımı ve tahlili
14. Hafta	Hadis edebiyatındaki eserlerden hadis, terim, şahıs bulmak için izlenecek yöntemler
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME		
Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)	-	-
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)	
ÖÇ 1	Temel hadis eserlerini tanıtan eserlere, bu eserlerin yazım türlerine aşina olur, bu metinleri tanır. Hadis tarihinin genel serüveniyle tanışır.
ÖÇ 2	Ale'l-ebvâb/konulu, ale'r-ricâl/şahıs merkezli ve alternatif tasnif türlerini tanır ve anlamlandırır.
ÖÇ 3	Hadis kaynakları oluşturulurken çizilen zihin haritalarını kavrar.
ÖÇ 4	Ale'r-ricâl/şahıs merkezli eserler olan müsned-mu'cem'leri ve müelliflerini tanır.
ÖÇ 5	Ale'l-ebvab sistemle yazılan musannef ve câmi' türündeki eserleri ve musanniflerini tanır, şerhleri hakkında bilgi edinmiş olur.
ÖÇ 6	Ale'l-ebvab sistemdeki sünenlerini, müstedrek, müstahrec ve zevaidleri tanır. Bunlara ilaveten tasnif devrinden sonra kaleme alınan derleme ve konulu hadis çalışmalarına aşina olur.
ÖÇ 7	Hadislerin anlaşılması ve yorumlanması için kaleme alınan şerh literatürüyle, hadisleri belli bir metot dâhilinde ele almanın yolunu açan usul/metodoloji eserlerini tanır. Temel kaynaklardan şahıs ve hadis bulmak hakkında bilgi edinir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU										Doküman No:	ARÜ.FR.004
											İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
											Revizyon Tarihi:	10.12.2025
											Revizyon No:	1
											Sayfa:	5/8

	PÖ Ç 1	PÖ Ç 2	PÖ Ç 3	PÖ Ç 4	PÖ Ç 5	PÖ Ç 6	PÖ Ç 7	PÖ Ç 8	PÖ Ç 9	PÖ Ç 10	PÖ Ç 11	PÖ Ç 12	PÖ Ç 13	PÖ Ç 14	PÖ Ç 15
ÖÇ 1	5	2	5	4	5	2	5	2	1	1	4	1	1	1	3
ÖÇ 2	5	2	5	4	4	2	5	2	1	1	4	2	1	1	4
ÖÇ 3	3	3	5	5	5	2	5	4	3	3	5	1	4	3	3
ÖÇ 4	3	2	4	2	3	2	5	2	1	1	3	1	1	1	3
ÖÇ 5	3	2	4	2	3	2	5	2	1	1	3	1	1	1	3
ÖÇ 6	3	2	4	2	3	2	5	2	1	1	3	1	1	1	3
ÖÇ 7	3	2	4	4	5	2	5	5	3	4	3	3	5	5	4
0 - Katkı Yok			1 - ÇokDüşükDüzeydeKatkı			2 - DüşükDüzeydeKatkı			3 - Orta DüzeydeKatkı			4 - Yüksek DüzeydeKatkı			5 - Çok Yüksek DüzeydeKatkı

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

PEA 1. İlahiyat alanında lisans ve lisansüstü eğitiminin niteliğini geliştirmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 2. Bilimsel bilgi üretmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 3. Fakültemizin iç ve dış paydaş memnuniyetini artırmak.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 4. Sosyal sorumluluk projeleriyle toplumun bilgi düzeyine katkı sağlamak.	Evet ☐ Hayır ☒
PEA 5. İhtiyaç ve talebe göre başta Diyanet İşleri Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm kamusal veya özel kurum ve kuruluşlarla ilişkileri geliştirmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 6. Çeşitli ulusal ve uluslararası akademik etkinlikler yoluyla bireysel, toplumsal ve evrensel insani değerlere katkı sunmak.	Evet ☒ Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	7/8
DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ			
PÖÇ 1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 9. Bireysel inisiyatif alarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 15. Edindiği ilahiyat bilgisinin gerekleri doğrultusunda davranır, tutum ve davranışlarıyla topluma örnek olur.		Evet ☒ Hayır ☐	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ HADİS METİNLERİ I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ 1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ 2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐